

Dosarul nr. 3ra-771/19

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediu. Centru (A. Cucerescu)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (V. Clima, E. Palanciuc și A. Malîi)

ÎNCHEIERE

31 iulie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al
Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecător
Judecătorii

Mariana Pitic
Victor Burduh
Nicolae Craiu

examinând admisibilitatea recursului depus de către Casa Națională de Asigurări Sociale a RM,

în cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată depusă de către Ilie Mocanu împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale a RM cu privire la contestarea actului administrativ, repunerea în dreptul lezat, obligarea recalculării și achitării pensiei,

împotriva deciziei din 20 martie 2019 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respins apelul depus de către Casa Națională de Asigurări Sociale a RM, fiind menținută hotărârea din 24 mai 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru,

c o n s t a t ă:

Ilie Mocanu a depus cerere de chemare în judecată la 31 iulie 2017 împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale a RM cu privire la contestarea actului administrativ, repunerea în dreptul lezat, obligarea recalculării și achitării pensiei.

În motivarea pretențiilor reclamantului a indicat că a activat în organele procuraturii din anul 1989 până în anul 2006, având o vechime în funcția de procuror de 17 ani.

La 30 iulie 2009, la atingerea vârstei de 50 ani, în baza Legii cu privire la procuratură nr. 118-XV din 14.03.2003, în vigoare la acel moment, i-a fost stabilită pensia pentru vechime în muncă, în mărime de 80 % din salariul mediu lunar, potrivit funcției deținute, pe care o primea regulat, cu respectarea obligatorie a principiului recalculării pensiei, la fiecare majorare ordinară a salariului lunar al procurorului în exercițiu, prevăzut în legea menționată. De acest drept s-a bucurat până în anul 2011.

S-a specificat că faptul dobândirii la 30 iulie 2009 a dreptului de recalculare a pensiei la majorarea salariului de funcție a procurorului în exercițiu și utilizării acestui drept până în anul 2011 nu este negat de pârât.

Ilie Mocanu a precizat că în condițiile legislației în vigoare, începând cu 1 august 2016 salariul de funcție al procurorului s-a stabilit în raport cu salariul judecătorului, prevăzut de Legea privind salarizarea judecătorilor și procurorilor și

de Legea cu privire la procuratură, ținându-se cont de nivelul procuraturii în care își desfășoară activitatea procurorul și de vechimea în muncă în funcția de procuror.

Consideră reclamantul că prin prisma Legii privind salarizarea judecătorilor și procurorilor, salariul de funcție al procurorului în Procuratura Generală, cu o vechime în funcția de procuror de peste 16 ani, este în mărime de 4,5 salarii medii pe economie.

În acest sens, Ilie Mocanu a relatat că Casa Națională de Asigurări Sociale a RM 1-a lipsit fără motive legale de dreptul dobândit licit în anul 2009, de recalculare a pensiei odată cu majorarea salariului procurorului în exercițiu și nu i-a recalculat mărimea pensiei, stabilindu-i mărimea acesteia cu aplicarea mecanismului general de indexare a acesteia la 1 aprilie a fiecărui an.

La 15 mai 2017 reclamantul a depus o cerere prealabilă la Casa Națională de Asigurări Sociale a RM, prin care a solicitat restabilirea în dreptul de a beneficia de principiul recalculării pensiei în legătură cu majorarea salariului procurorului în exercițiu funcției în corespundere cu prevederile Legii cu privire la sistemul de salarizare în sistemul bugetar, Legii cu privire la procuratură și a Legii nr. 152 din 1 iulie 2016 pentru modificarea și completarea unor acte legislative.

A specificat Ilie Mocanu că prin răspunsul nr. M-948/17 din 28 iunie 2017, a fost respinsă cererea prealabilă neîntemeiat, iar Casa Națională de Asigurări Sociale a RM a motivat refuzul prin faptul că potrivit prevederilor Legii nr. 56 din 9 iunie 2011 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, a fost modificat art. 73 din Legea nr. 294-XVI din 25 decembrie 2008 cu privire la procuratură. Conform acestor modificări, procurorii pensionați nu mai beneficiază de dreptul la recalcularea pensiei odată cu majorarea salariului procurorului în exercițiu funcției.

Reclamantul consideră că decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale a RM, nr. M-948/17 din 28 iunie 2017, prin care a fost respinsă cererea prealabilă, este ilegală și pasibilă de a fi anulată cu obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale a RM, de a recalcula și achita pensia conform cerințelor formulate în cerere.

Ilie Mocanu a menționat că pârâtul la examinarea cererii prealabile nu a determinat corect raportul juridic în cauză și circumstanțele importante pentru soluționarea cazului, nu a reținut, că Legea nr. 56 din 9 iunie 2011 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, prin care au fost abrogate alin. (3)-(10) ale art. 73 din Legea nr. 294 din 25 decembrie 2008 cu privire la procuratură, nu este aplicabilă în cazul dat, întrucât contravine normelor și practicii CEDO, Constituției Republicii Moldova, hotărârilor Curții Constituționale, legislației civile naționale și principiului securității juridice, instituit în jurisprudența instanțelor internaționale și naționale.

S-a indicat că în conformitate cu prevederile legislației în vigoare, în calitate de procuror în demisie, deține dreptul la toate înlesnirile, garanțiile, recompensele și suplimentele prevăzute pentru judecător, de care a beneficiat până în anul 2011. Mai mult, procurorii pensionați până la adoptarea Legii nr. 118-XV din 14 martie 2003 primeau pensiile conform prevederilor Legii cu privire la statutul judecătorului. Atât Legea din 25 decembrie 2008 cu privire la procuratură, cât și cele anterioare (din 1992 și 2003) asigurau reglementarea garanțiilor sociale, una din ele fiind acordarea pensiei procurorului, ca entitate de demnitate publică, la o

anumită vârstă – 50 ani, cu respectarea obligatorie a principiului de recalculare a pensiei la fiecare creștere ordinară a salariului lunar al procurorului în funcție.

Reclamantul a relatat că Curtea Constituțională prin hotărârea nr. 4 din 27 ianuarie 2000 privind controlul constituționalității unor prevederi din legile care reglementează asigurarea cu pensii a judecătorilor, procurorilor, anchetatorilor Procuraturii, funcționarilor publici a menționat: „Stipulările legii privind stabilirea unor garanții materiale ale independenței procurorilor, judecătorilor trebuie să corespundă înaltului statut de persoane cu demnitate publică”, „...asigurarea materială, inclusiv asigurarea cu pensii a judecătorilor, procurorilor, anchetatorilor Procuraturii, este reglementată prin acte juridice speciale, unitare și obligatorii. Legea cu privire la statutul judecătorului, Legea cu privire la procuratură. Reglementarea juridică a asigurării cu pensii a acestor categorii de persoane se face exclusiv prin aceste legi și nu prin Legea privind pensiile de asigurări sociale de stat. Normele privind protecția de stat, asigurarea materială și socială, inclusiv asigurarea cu pensii, consacrate în legile menționate, își mențin puterea juridică și nu pot fi anulate sau modificate”.

Ilie Mocanu consideră că pensiile pentru vechime în muncă ale judecătorilor, procurorilor au fost obținute prin munca prestată de aceștia, prin exercitarea unor funcții speciale, de importanță majoră pentru societate, în acest context Curtea Constituțională a reținut anterior că, „statutul juridic al unor categorii de persoane este determinat de nivelul juridico-organizatoric al organelor în care aceștia activează, de caracterul și complexitatea activității prestate, de responsabilitățile și exigențele de calificare pe care această activitate le implică. Garanțiile sociale și retribuția acestor funcționari determină faptul că statutul lor juridic să se distingă de statutul altor categorii de funcționari”.

A specificat reclamantul că Curtea Constituțională în hotărârea nr. 27 din 20 decembrie 2011, la aprecierea corespunderii prevederilor legale cu garanțiile dreptului de proprietate statuate de art. 46 din Constituție, în paragrafele 77 - 80, a reiterat că „drepturile care decurg din sistemele de protecție socială, deși nu sunt menționate expres în Convenția Europeană, intră totuși în domeniul său de aplicare, protecția socială fiind precedată în accepțiunea sa largă, cuprinzând asistența socială și cea medicală”. Curtea Constituțională în aceeași hotărâre, acceptând statuările CEDO de asimilare a dreptului la prestații sociale unui drept de proprietate în sensul art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția Europeană, s-a aliniat la jurisprudența CEDO. În paragraful nr. 79 al hotărârii indicate, entitatea de jurisprudență constituțională a concluzionat că „un drept social poate fi obiectul protecției constituționale garantate de art. 46 din Constituție și respectiv art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția Europeană numai în cazul când dreptul social respectiv este dobândit și are o valoare economică”.

Totodată, Curtea Constituțională a conchis că un drept patrimonial dobândit ar însemna dreptul la pensie ce se află în plată, care deja are o valoare economică și astfel constituie un drept de proprietate al persoanei, susținând că drepturile diminuate prin normele Legii 56 din 9 iunie 2011 ca drepturi potențiale sau aleatorii se refera la viitorii procurori (după 9 iunie 2011) cu drept de pensionare.

Cât privește situația procurorilor pensionați, Curtea Constituțională își menține ferm concluziile sale expuse în hotărârea nr. 9 din 30 martie 2004 privind declararea parțial neconstituțională a Legii nr. 358 din 31 iulie 2003, care anula și pensiile aflate în plată ale unor categorii speciale de angajați. Curtea

Constituțională subliniază că „Legea nr. 358 din 31 iulie 2003 la acel moment aducea atingere unor drepturi de proprietate dobândite - pensiilor aflate în plata”.

S-a precizat că dreptul la pensie cu aplicarea principiului recalculării ei la creșterea ordinară a salariului procurorului în exercițiu este menținut de instanța de jurisdicție constituțională și nu-l exclude din utilitatea juridică.

Consideră reclamantul că prin refuzul Casei Naționale de Asigurări Sociale de a recalcula și a achita pensia reclamantului în legătură cu majorarea salariului procurorului în exercițiu funcției, se încalcă un drept prevăzut de lege, drept dobândit de reclamant legal la momentul stabilirii pensiei și care nu poate fi anulat în viitor de alte acte legislative.

Ilie Mocanu a specificat că în contextul celor expuse Casa Națională de Asigurări Sociale necesită a fi obligată să-i recalculeze pensia pentru vechime în muncă ținând cont de majorarea salariului procurorului de secție din cadrul Procuraturii Generale în exercițiu funcției începând cu 5 aprilie 2013 (data intrării în vigoare a Anexei nr. 3 la Legea nr.37), majorarea ulterioară de la 1 august 2016 (data intrării în vigoare a Legii nr. 152) și de fiecare dată concomitent cu majorarea salariului procurorului de secție din cadrul Procuraturii Generale în exercițiu.

Reclamantul a accentuat că Curtea Europeană pentru Drepturile Omului se pronunță dur pe cazuri de aplicare neunitară a legislației naționale.

Hotărârea CEDO în cauza Beian contra României din 6 decembrie 2007, a stabilit o încălcare a art. 6 & 1 CEDO, pentru că nu a fost asigurată stabilitatea circuitului juridic, pronunțând pe cauze identice hotărâri diferite - diametral opuse. Curtea Europeană pentru Drepturilor Omului a subliniat în jurisprudența sa constantă importanța respectării principiului securității juridice, considerat ca fiind în mod inerent atât dreptului Convenției cât și dreptului comunitar.

A solicitat Ilie Mocanu recunoașterea ca fiind ilegală decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale a RM nr. M-948/17 din 27 iunie 2017, cu obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale a RM să achite lui Ilie Mocanu pensia pentru vechime în muncă reieșind din salariul mediu lunar achitat procurorului de secție din cadrul Procuraturii Generale, în exercițiul funcției, obligarea de a recalcula pensia pentru vechime în muncă ținând cont de majorarea generală a salariului procurorului în funcție, începând cu 5 aprilie 2013, după creșterea salariului cu 35 % și începând cu 1 august 2016, după creșterea salariului potrivit art. 60 din Legea cu privire la Procuratură nr. 3 din 25 februarie 2016 în vigoare din 1 august 2016, pe toată perioada de pensionare, reieșind din funcția deținută.

Prin hotărârea din 24 mai 2018 a Judecătoria Chișinău, sediul Centru, a fost admisă cererea de chemare în judecată depusă de către Ilie Mocanu împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale a RM cu privire la contestarea actului administrativ, repunerea în dreptul lezat, obligarea recalculării și achitării pensiei.

A fost recunoscută ca fiind nefondată decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale a RM nr. M-948/17 din 27 iunie 2017.

A fost obligată Casa Națională de Asigurări Sociale a RM să achite lui Ilie Mocanu pensia pentru vechime în muncă reieșind din salariul mediu lunar achitat procurorului de secție din cadrul Procuraturii Generale, în exercițiul funcției.

A fost obligată Casa Națională de Asigurări Sociale a RM să recalculeze lui Ilie Mocanu pensia pentru vechime în muncă ținând cont de majorarea generală a salariului procurorului în funcție, începând cu 5 aprilie 2013, după creșterea salariului cu 35 % și începând cu 1 august 2016, după creșterea salariului potrivit

art. 60 din Legea cu privire la Procuratură nr. 3 din 25 februarie 2016 în vigoare din 1 august 2016, pe toată perioada de pensionare, reieșind din funcția deținută (f.d. 125, 131-141).

Pentru a hotărî astfel, instanța de judecată a considerat că probele anexate la dosar justifică pretențiile invocate în acțiune.

Totodată, prima instanță a accentuat că dreptul reclamantului Mocanu Ilie, cu aplicarea principiului recalculării pensiei la creșterea ordinară a salariului procurorului în exercițiu este menținut de instanța de jurisdicție constituțională, iar dreptul subiectiv constituit în baza unei legi anterioare nu poate fi atins de cel născut sub imperiul unei legi posterioare. Legea nouă nefiind aplicabilă unei fapte din trecut conform prevederilor art. 6 Cod civil, care stabilește expres, că legea civilă nu are caracter retroactiv. Prin urmare, răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. M-948/ 17 din 27 iunie 2017, este ilegal și lezează un drept al reclamantului prevăzut de lege.

Nefiind de acord cu hotărârea primei instanțe, la 15 iunie 2018, Casa Națională de Asigurări Sociale a RM a contestat-o cu apel solicitând casarea hotărârilor primei instanțe, cu emiterea unei noi hotărâri, prin care cererea de chemare în judecată, să fie respinsă.

Prin decizia din 20 martie 2019 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul depus de către Casa Națională de Asigurări Sociale a RM, fiind menținută hotărârea din 13 septembrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru (f.d. 184, 185-201).

Pentru a decide astfel, instanța de apel a concluzionat că prima instanță a elucidat toate circumstanțele pricinii, a apreciat obiectiv și sub toate aspectele probele administrate la dosar și în consecință a fost emisă o soluție corectă.

Instanța de apel a remarcat faptul că apelantul, utilizând calea de atac nu a prezentat în instanța de apel probe, pe care nu a avut posibilitatea să le prezinte instanței de fond și care ar fi de natură să răstoarne concluziile expuse în hotărârea contestată, iar esența tuturor alegațiilor din apel sunt neîntemeiate, acestea în mod just fiind respinse prin hotărârea instanței de fond.

Invocând ilegalitatea deciziei instanței de apel, Casa Națională de Asigurări Sociale a RM, la 8 mai 2019, a contestat-o cu recurs solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel, cu emiterea unei noi hotărâri prin care acțiunea să fie respinsă integral.

În motivarea recursului s-a indicat că instanța de apel, nu a constatat toate circumstanțele importante pentru soluționarea corectă a cauzei, fiind încălcate normele de drept procedural și aplicate eronat normele de drept material.

Recurenta a precizat că procurorii pensionați anterior implementării prevederilor Legii nr. 56 din 9 iunie 2011, nu au fost prejudiciați că nu li se mai recalculează pensia în dependență de majorarea salariului procurorului în exercițiu, or statul nu are dreptul să micșoreze cuantumul pensiei stabilite printr-o lege anterioară.

Mai mult ca atât, este cert faptul că prin modificările operate în lege, declarate constituționale, statul nu a diminuat cuantumul pensiei procurorilor pensionați, ci a abrogat prevederea cu privire la recalcularea pensiei procurorilor, cuantumul pensiei stabilit și achitat anterior procurorilor pensionați până la abrogarea prevederilor cu privire la recalculare, nefiind atins sau micșorat în nici un fel, ci

doar observăm o creștere continuă a mărimii pensii odată cu aplicarea mecanismului general de indexare anual conform legii în vigoare.

Copia recursului a fost expediată în adresa intimatului la 24 mai 2019, iar la 4 iunie 2019, în adresa Curții Supreme de Justiție a parvenit referința prin care intimatul a solicitat declararea recursului ca fiind inadmisibil.

Prin Legea nr. 116 din 19 iulie 2018 a fost adoptat Codul administrativ al Republicii Moldova.

În conformitate cu prevederile art. art. 244 alin. (1) și 245 alin. (1) Cod administrativ al Republicii Moldova, hotărârile curții de apel ca instanță de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.

Potrivit art. 245 alin. (1) Cod administrativ al Republicii Moldova, recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Instanța de apel transmite neîntârziat Curții Supreme de Justiție recursul împreună cu dosarul judiciar.

Decizia instanței de apel a fost adoptată la 20 martie 2019, fiind expediată în adresa părților la 22 aprilie 2019 (f.d. 202), însă la dosar nu sunt atașate probe care ar certifica data recepționării de către recurent a copiei deciziei recurate.

Prin urmare, recursul declarat de către Casa Națională de Asigurări Sociale a RM, la 8 mai 2019, este depus în termen.

Examinând temeiurile recursului declarat de către Casa Națională de Asigurări Sociale a RM, Completul specializat în cauze de contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră recursul drept inadmisibil din următoarele considerente.

În conformitate cu prevederile art. 246 alin. (1) Cod administrativ al Republicii Moldova, Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs. Dacă este inadmisibil, recursul se declară ca atare printr-o încheiere.

Potrivit alin. (2) din același articol, recursul se declară inadmisibil în special când decizia instanței de apel nu poate fi contestată cu recurs; recursul este depus în mod repetat; recursul este depus de o persoană neîmputernicită; recursul a fost depus după expirarea termenului stabilit la art. 245 alin. (1); motivarea recursului nu a fost depusă sau a fost depusă după expirarea termenului prevăzut la art. 245 alin. (2); cererea de recurs nu corespunde cerințelor stabilite la art. 244 alin. (2), art. 233 alin. (1) și (2) și art. 234 alin. (2) și recurentul nu a înlăturat neajunsurile în termenul stabilit de Curtea Supremă de Justiție.

Curtea Supremă de Justiție reține că legiuitorul prin expresia „în special” din conținutul normei art. 246 alin. (2) Cod administrativ al Republicii Moldova, a indicat că temeiurile de inadmisibilitate stipulate nu poartă un caracter exhaustiv, respectiv în alte cazuri prevăzute de lege, pot fi reglementate și alte temeiuri care necesită a fi verificate la etapa examinării admisibilității cererii de recurs.

În această ordine de idei, în conformitate cu prevederile art. 194 alin. (2) Cod administrativ al Republicii Moldova, în procedura de examinare a cererilor de recurs, hotărârile și deciziile contestate se examinează din oficiu în privința existenței greșelilor procedurale și aplicării corecte a dreptului material.

Așadar, cu trimitere la cele enunțate supra, Completul specializat în cauze de contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia că recursul declarat

de către Casa Națională de Asigurări Sociale a RM nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 246 alin. (2) coroborat cu art. 194 alin. (2) Cod administrativ al Republicii Moldova.

Or, argumentele invocate în recursul declarat se referă la dezacordul recurenteii cu soluția pronunțată de către instanța de apel, însă nu relevă asupra existenței greșelilor procedurale și aplicării corecte a dreptului material, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei contestate.

Totodată, instanța de recurs reține că recursul exercitat asupra deciziilor instanțelor de apel are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

Completul specializat în cauze de contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează că procedura admisibilității cererii de recurs constă în verificarea faptului, dacă recursul se încadrează în cele prevăzute la art. art. 246 alin. (2) și 194 alin. (2) Cod administrativ al Republicii Moldova.

În acest sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a relevat în jurisprudența sa constantă, rezultând din prevederile art. 6 § 1 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, că nu se impune motivarea în detaliu a unei decizii prin care o instanță de recurs, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge recursul declarat împotriva sentinței pronunțate de o instanță inferioară, ca fiind lipsit de șanse de succes (cauza Rebai și alții contra Franței, Comisia Europeană a Drepturilor Omului, 25 februarie 1995, nr.26561/1995).

Astfel, din considerentele menționate, Completul specializat în cauze de contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a declara recursul depus de către Casa Națională de Asigurări Sociale a RM, ca inadmisibil.

În conformitate cu art. 246, 194 alin. (2) Cod administrativ al Republicii Moldova, Completul specializat în cauze de contencios administrativ Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Recursul depus de către Casa Națională de Asigurări Sociale a RM se declară inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecător

Mariana Pitic

Judecătorii

Victor Burduh

Nicolae Craiu